

RÉSZLETEK A PALOTÁSY JÁNOS VEGYESKAR TÖRTÉNETÉBŐL¹

1862-ben Palotásy János és Riszner József, a két zeneszerző elhatározza, hogy a zene- és dalművészet művelésére tagokat fognak toborozni. Törekvésüket siker koronázza, mert hamarosan rajtuk kívül még 6 férfiból és körülbelül 10 nőből álló műkedvelői társaságból sikeresen létrehoznak egy kis zenekart és dalárdát *Úri zene- és dalkör* névvel, melynek első elnöke Palotásy János zeneköltő, karigazgatója pedig Riszner József nőnevelde-tulajdonos lesz.² A helyi szereplések sikerei révén az alakulást követő néhány esztendőben lassanként emelkedett a dalárda taglétszáma is, 1866-ban 19 működő tagról van tudomásunk.³

1867. aug. 9-én az Aradon rendezett országos dalosverseny szereplő résztvevői között már ott találjuk a jászberényi dalárdát is. Ugyanitt kapott a dalárda ettől az időtől kezdve megerősített alapszabályokat, és belépett az itt megalakított Országos Magyar Daláregyesületbe.

Ez a szervezeti megerősítés néhány évig komoly serkentője volt a dalárdának, s egyre gazdagodó programot is biztosított számára. Ezt követően már nemcsak helyben, hanem más városokban is egyre többször szerepel a dalárda.

1868. aug. 20-án rendezte a szolnoki dalárda nyilvános zászlószentelési ünnepségét, amelyen a debreceni, nagyváradai és kecskeméti dalárdák mellett a jászberényi férfikar is résztvett, s az egész napos ünnepség során igen aktív szerepe volt.⁴

Ugyanebben az évben szeptember 18-tól 21-ig volt az Országos Magyar Daláregyesület rendezésében Debrecenben a negyedik országos dalosverseny, amelyen a résztvevő 63 dalárda között a jászberényi férfikar is szerepelt.⁵ Ekkor 31 működő tagja volt a Palotásy Dalkörnek. A debreceni dalosversenyt megelőző hetekben a Palotásy Dalkör helyben több alkalommal rendezett hangversenyt, amelynek bevételéből fedezték a tagok utazási költségeit.⁶

A debreceni dalosverseny közgyűlésén létrejön egy határozat, amely szerint az országos dalosversenyeket ezentúl kizárólag az Országos Magyar Daláregyesület fogja rendezni. 1868 után általában kétévenként került sor ezekre a rendezvényekre más-más nagyobb városban. 1870-ben Budapesten, 1872-ben Nagyváradon, 1874-ben Kolozsvárott, 1876-ban pedig Szegeden rendezték az országos dalosversenyt.⁷

Írásos adatot nem ismerünk arra vonatkozóan, hogy e dalosversenyeken részt vett volna a jászberényi dalárda, de a helyi szájhagyomány szerint ezt valószínűnek tarthatjuk.

A dalárda helybeli szereplései leginkább a nagyobb városi ünnepélyekre korlátozódtak. 1871. szeptember 8-án például a jászkerületi 50-ik honvédzászlóalj zászlószentelési ünnepségét rendezte meg a város fényes külsőségek között, s az ünnepségek fényének emelésében a Palotásy Dalkör szereplésének is jelentős része volt.⁸ Hasonló jellegű rendezvények ezidőben egymást érték a jászok fővárosában. Ezeken kívül a dalárda évenként rendezett egy egész estét betöltő hangversenyt és 4-5 *dalestélyt*.

¹ Részletek a szerző monográfiájából

² Jász Hírlap 1929. júl. 7.; 4.

³ A Jász Múzeum Adattárában őrzött fényképes tabló alapján.

⁴ Jász-Kunság 1868. 35. sz. 285.

⁵ Sztára: i. m. 149.

⁶ Jász-Kunság 1868. 39. sz. 316, 392.

⁷ Ábrányi Kornél: A magyar zene a 19-ik században. [Budapest, 1900] 327-330.

⁸ Jász-Kun naptár az 1872-ik szökő évre. [Jászberény, 1872] 54.

1878-ban a dalárda alapítója és elnöke, ekkoriban Jászberény és az egész Jászság büszkesége, Palotásy János zeneköltő tragikus körülmények között meghalt. A dalárda azonban folytatta működését s az alapító iránti kegyeletből ekkor vette fel a Palotásy Dalárda nevet. Ez alkalommal Riszner József karigazgató is lemondott a dalárda vezetéséről s helyébe id. Beleznay Antal fiát, ifj. Beleznay Antal gimnáziumi énektanárt választották meg karnagyul.

Ifj. Beleznay Antal, aki igen tehetséges és képzett muzsikus volt, tanulmányai befejezése után, néhány évvel korábban került vissza a szülővárosába, Jászberénybe.⁹ Fiatalos energiával látott hozzá a dalárda újjászervezéséhez.¹⁰ Vezetése alatt a dalárda már 1880-ban nagy sikerrel szerepelt Nagyváradon, majd a Kolozsvárott rendezett országos dalosversenyen,¹¹ ahol egy díszes ezüstkupát nyert.¹² A rendszeres helyi szerepléseken kívül 1884-ben a Miskolcon rendezett országos dalosversenyen vett részt a dalárda. Nagysikerű szereplésükkel elnyerték *Szöllősy Sámuel marosvásárhelyi iparos-polgár versenydíját*, egy díszes ezüstserleget. Miskolcra hazatérve Jászberény társadalma kitörő lelkesedéssel fogadta a *fehér kalapos dalárdát*, s tiszteletükre a város egyetlen szabadtéri színpadán, a Bathó-kertben színpompás díszünnepséget rendezett. A *Palotásy szellemét éltető* dalárdáról a helyi költők dicshimnuszokat zengtek, s a tiszteletükre rendezett ünnepségről, mint egyik legfőbb városi eseményről a helyi sajtó is terjedelmes cikkben számolt be.¹³

Az 1886. aug. 11-15 között megrendezett pécsi országos dalünnepen ugyancsak részt vett a dalárda Beleznay Antal és Riszner József vezetésével, ahol összesen 49 dalosegyesület versengett egymással.¹⁴ A jászberényi dalárda pécsi szereplésének eredményéről nem maradt fenn adat.

Beleznay Antal kereken 10 évig ténykedett a dalkör élén, de 1888-ban Jászberényből Nagyváradra költözött. Bár a dalárda működése ezt követően erősen lecsökkent, a dalosok alkalmanként összejöttek, s egyre ritkábban ugyan, de egy-egy nyilvános fellépésre is sor került.

Tény, hogy a korabeli sajtóban egyre ritkábban lehet találkozni a dalárda szerepléseiről, egyáltalán pusztán létéről szóló híradásokkal. Az 1889-es év végétől ezek a szereplések már kizárólag városon belüli fellépésekre, mindössze március 15-ének megünneplésére és halottak napjára korlátozódnak. Ez utóbbi alkalmakkor a daloskör tagjai mindig lerótták kegyeletük adóját alapító elnökük, Palotásy János sírjánál. Már az 1889-es szegedi országos dalárünnepélyen — ahogyan a Jászberény és Vidéke c. hetilap tudósítója megjegyzi — sem vett részt a jászberényi dalárda. 1890-ben a halottak napján tartott megemlékezéssel kapcsolatban még 15 tagú rögtönzött dalárdáról tudósít az újság¹⁵, de ettől kezdve nem említik a dalárda nevét. Ebben az időben csak a főgimnázium énekkarának és a katolikus legényegylet dalárdájának szerepléseiről van néhány adatunk. Ebből az időszakból a dalárdának még egy jelentős szerepléséről van tudomásunk: 1894-ben a Fiumében rendezett

⁹ Beleznay Antal karnagy, zenetanár, zeneszerző (Jászberény, 1857. jan. 13. - Budapest, 1915. szept. 26.) Szülei: Beleznay Antal, Jászberény főkántora és Szele Johanna. Elemi- és gimnáziumi tanulmányait szülővárosában végezte. Zenei tehetségét apjától örökölte. Jászberényben tanítómesterei voltak Riszner József, majd Bastl József karmesterek.

¹⁰ Katholikus Kántor 1915. okt. 15. 154.

¹¹ Ábrányi: i. m. 327-330.

¹² A kupát jelenleg a Jász Múzeum őrzi. Lelt száma: 56.6.1. Felirata: „*Kolozsvári Dalkör versenydíja, adományozta Kibédi Biasini Domokosné zászlóánya, 1880.*”

¹³ Jászberény és Vidéke 1884. aug. 17. (A Szöllősy-féle nyereményserleget a Jász Múzeum őrzi, 56.6.2. leltári szám alatt.)

¹⁴ Jászberény és Vidéke 1886. szept. 5.; 2. – szept. 12.; 3. – szept. 19.; 2-3. – szept. 26.; 3. – okt. 3.; 2.

¹⁵ Jászberény és Vidéke 1890. nov. 9.; 2.

országos dalosversenyen vett részt a jászberényi dalárda Beleznay Antal karnagy vezetésével.¹⁶

1894 után a dalárda karnagya, Beleznay Antal végleg megváltik a jászberényi dalosoktól, s az így vezető nélkül maradt kórus hosszú ideig alig hallat magáról.

Valószínűnek tarthatjuk, hogy még néhány évi vergődés után a századforduló táján beszüntette rendszeres működését. Újjászervezését a helyi sajtó több alkalommal sürgette, mígnem a dalárda egyik alapító tagja, Mallár József¹⁷, Beleznay Móric kántor bevonásával „*a honi zene: a Palotásy-dalkultusz megörökítése célzatával 1901-ben újra ébresztette a »dal és zene városának« művelvezeti sikereit, megalakította a három éven át vezérlete alatt lelkes enthusiasussal működő Palotásy-dalkört.*”¹⁸ 1903 után, amikor Beleznay Móric lemondott a dalkör karvezetéséről, ismét a pangás korszaka következett. Ettől kezdve a korabeli sajtóban ismét ritkábban lehet találkozni a dalárda tevékenységéről szóló híradásokkal. Alkalmos vezető hiányában az újjáélesztési próbálkozás két évtizeden át sikertelen marad, s a dalárda tevékenysége a világháború kitöréséig évenként alig 1-2 alkalmi jellegű helyi szereplésre korlátozódik.

Az első világháború után, az 1920-as években Jászberényben ismét mozgalom indul meg a Palotásy dalárda feltámasztása érdekében. Ennek eredményeképpen 1927-ben Kele István apátplébánosnak¹⁹ sikerül megszerveznie egy férfikórust, amely a továbbiakban újból Palotásy Dalkör néven működik. A karnagyi feladatot a Tanítóképző egyik fiatal zenetanára, Berzátzy László vállalja.

A dalárda repertoárját kezdetben többnyire Farkas Nándor és Révfy Géza népszerűbb férfikari szerzeményei alkották, majd Lányi Ernő műveinek gyakrabbi műsorra tűzésével a kórus karnagya a hagyományos „dalárda stílus” mellőzésére törekedett. Ezidőben a Lányi-szerzemények előadása jelentette a kórus képességeinek tetőfokát, s ezen a színvonalon túljutni csak hosszas fejlődés után tudott a kórus. Helyi szereplések alkalmával a közönség és a dalárda tagjainak igényei szerint a Palotásy-kultusz táplálása érdekében néhány népszerűbb Palotásy-dalt minden esetben énekeltek. A dalárda rövidesen az Országos Magyar Dalosszövetség által is elismert, s általa hivatalos alapszabályokkal megerősített férfikarrá növekedett. Ekkor a kórus 48 tagot számlált.

Az Országos Magyar Dalosszövetség 1929. június 28. és 30. között rendezte meg a XXII. Országos dalosünnepélyt Debrecenben, amelyen a résztvevő 205 dalárda között már újból szerepelt a jászberényi Palotásy Dalkör is, ráadásul a népdalcsoporthoz kívül benevezett a kormányzói díjra is. Ez alkalommal Zöld Károly: Derül-borul a Dunáról kezdetű pályadíjnyertes népdalegyvelegével hatalmas sikert aratott a kórus, s első lett a népdalcsoporthoz kormányzói versenyében és a népdalversenyben is. Ezért megkapta a népdalcsoporthoz nagy vándordíját, egy művésziesen kidolgozott nagy ezüst serleget s a karnagy egy művészi kivitelű karmesteri pálcát. A kormányzói díj fejében szintén egy nagy ezüstserleg jutott, s 42 érem a szereplő dalosok részére. Ezen kívül a vándordíj mellé megkapta a dalárda a kultuszminiszter ezüstplakettjét.²⁰

¹⁶ Ábrányi: i. m. 327-330., továbbá: Katholikus Kántor 1915. okt. 15., 154.

¹⁷ Mallár József (Kiskunfélegyháza, 1839 – Jászberény, 1914) m. kir. törvényszéki bíró, maga is zeneköltő. 1861-ben települt át Jászberénybe, szinte azonnal társul szegődött a Jászberényben akkoriban gyakori vendég, Simonffy Kálmán országos hírű zeneköltő és Palotásy János mellé, s közös szervezéssel megalakították a dalárdát és zenekört.

¹⁸ Jász Újság 1914. márc. 22.; 2.

¹⁹ Kele István apátplébános, később pápai prelátus (Karcag, 1881. dec. 16. – Jászberény, 1959. aug. 22.). 1905-ben szentelték pappá, 1926-ban helyezték Jászberénybe plébánosnak. Papi tevékenységén kívül Jászberény társadalmi életében is igen jelentős szerepet játszott, a Palotásy Dalkör újjáélesztője és elnöke, a Katholikus legényegylet elnöke és számos más társadalmi egyesület tevékeny részvevője

²⁰ Jász Hírlap 1929. júl. 7.; 1.

A következő hónapban a vármegyei dalosszövetség társelnökévé és kerületi karnaggyá választotta meg Berzátzy Lászlót.²¹

Még ugyanebben az évben, 1929. szept. 1-én Jászárokszálláson rendezték meg II. Jász Dalosversenyt, amelyen - versenyen kívül, vendégként - részt vett a Palotásy Dalkör is.²² Ottani szereplésük emlékét az árokszállási Ipartestületi Dalkörtől kapott szép kivitelű serleg őrzi, mely ugyancsak a Jász Múzeumban található.

Sajnos anyagi okokkal magyarázható, hogy a tervekkel ellentétben - amint az a korabeli választmányi ülési jegyzőkönyvekből kiderül²³ -, a dalkör nem vett részt az 1932. augusztus 20-án Békéscsabán rendezett kerületi dalversenyen. Újabb országos versenyre 1933. júliusában került sor Budapesten, a XXIII. országos dalosünnepen. Az itt résztvevő 162 dalárda között a jászberényi Palotásy Dalkör ismét kiválóan szerepelt, s ezúttal két ezüstérmet nyert.²⁴ Ezekkel a sikerekkel a dalárda helyben is nagy elismerést vívott ki magának s a helyi sajtó is egyre több alkalommal szentel helyet a kórus működéséről szóló lelkes hangú tudósításoknak.²⁵ Mindezeknek talán nagy szerepe van abban is, hogy a kórus taglétszáma ebben az időben emelkedett, s megnövekedett az érdeklődés az énekkari munka iránt.

A dalárda életében ekkor vált hagyományossá az évenkénti két hangverseny megrendezése, amelynek során egész estét betöltő énekkari műsorral szerepelt a Palotásy Dalkör. Évenként rendezték meg a „Jász dalosversenyeket” alkalmanként más-más jászszági helységben. Ezidőben ugyanis a Jászság több községében működött helyi dalárda: Jászárokszálláson az Ipartestületi Dalkör, Jákóhamán a Rk. Dalkör, Jászdózsán a Rk. Dalegylet, Jászapátin az Iparos Daloskör, Jászkiséren az Iparos Dalárda és Jászszentandráson az Iparos Dalkör.²⁶ A jász öntudat és a területi együvé tartozás lehetőséget adott ezeknek az együtteseknek az évenkénti rendszeres találkozók megrendezésére.

1935 májusában Bathó Károly alelnök egyéb sokoldalú elfoglaltságára hivatkozva lemond tisztségéről, s kilép a dalkör működő tagjai sorából. Ekkor határoz úgy a választmány, hogy a továbbiakban az alelnöki tisztelet nem tölti be, hanem alapszabály-módosítással „*ügyvezető elnöki állást szervez*”. A soron következő közgyűlésen ekkor választják meg ügyvezető elnökké Fazekas Ágoston gimnáziumi tanárt, aki egyben a hetente megjelenő Jász Hírlap szerkesztője is volt.²⁷ Ettől kezdve Kele István — bár a továbbiakban is támogatja a dalkör működését, s akit a hálás dalostársak az *örökös díszelnöki* címmel is megtiszteltek —, a napi munkáktól visszavonul, ezután a választmányi üléseket, és gyakran a közgyűléseket is Fazekas Ágoston elnöklete alatt tartják.

A dalárda 1935. június 29-én részt vesz a Szolnokon rendezett kerületi dalosversenyen, melyen 16 dalkör mintegy 600 dalossal szerepel, és ott a II. díjat, egy ezüstplakettet, Berzátzy László karnagy pedig tiszteletdíjat, egy aranyplakettet nyer. A dalosversenyt követően Berzátzy László megállapítja, hogy „*a dalárda nem érte el azt a sikert, melyet tőle joggal el lehetett várni. Ennek oka a dalosok nagyfokú fegyelmezetlensége volt. Ez kitűnt már hónapok óta, mert a dalosok nagy része nem járt el rendszeren próbákra s többen voltak, akik csak az utolsó 1-2 próbán vettek részt. Kitűnt a fegyelmezetlenség a dalverseny napján is, amikor a dalosok a karnagy és vezetőség engedélye nélkül szétszéledtek s a bevonuláskor nem állottak rendbe stb.*”²⁸ A karnagy kritika és a választmány intézkedései hatásosnak bizonyultak, mert bár az 1936. június 29-én Szombathelyen megtartott országos dalosversenyen, ahol a dalkör a Kormányzói díjas férfikari versenycsoportban II.

²¹ Jász Hírlap 1929. aug. 4.; 2.

²² Jász Hírlap 1929. aug. 18.; 2.

²³ Közgyűlési és választmányi ülési jegyzőkönyv 1935. máj. 18.

²⁴ Sztára: i. m. 152-154.

²⁵ Jászság 1929. júl. 1., 6. továbbá: Karácsonyi Könyv, a Jász Hírlap ajándéka [Jászberény, 1934] 137.

²⁶ Sztára: i. m. 163.

²⁷ Közgyűlési és választmányi ülési jegyzőkönyv 1935. máj. 6. és 1935. máj. 18.

²⁸ Közgyűlési és választmányi ülési jegyzőkönyv 1935. júl. 12.

helyezettként oklevelet nyert, az Aranyérmes férfikari versenycsoportban pedig IV. helyezésként végzett, Fazekas Ágoston elnök a választmány egyhangú állásfoglalása mellett megállapítja, hogy „a dalárda úgy az aranyérmes, mint a kormányzói csoportban megállta helyét. Rajta kívül állók azok az okok, melyek miatt nem érte el azt a helyezést, mely teljesen idegen szakemberek (karnagyok) véleménye szerint is megillette volna.”²⁹ Tény, hogy a szombathelyi zsüri értékeléseivel sokan nem értettek egyet.

Az 1938-ban kihirdetett első bécsi döntés értelmében visszacsatolt Felvidék déli részének visszatérését a magyar közvélemény kitörő lelkesedéssel fogadta. Nemcsak a hivatalos Magyarország ünnepelt, hanem annak ellenzéke is. Nem véletlen, hogy a soron következő országos dalostalálkozót is éppen a frissen visszatért Kassa városában rendezték. Az 1939 júliusában rendezett dalostalálkozón a jászberényi Palotásy Dakör is részt vett Fazekas Ágoston és Berzáty László vezetésével.³⁰

1940-ben a Palotásy Dalkör életében döntő fordulat következett be. A kórus karnagya, Berzáty László, aki két évtizeden át lelkes és odaadó munkásságával elévülhetetlen érdemeket szerzett Jászberény zenei életének és énekkari kultúrájának fellendítésében, ekkor leköszönt karnagyi tisztségéről. Ebben az időben ugyanis a háborús hangulat következtében előállott körülmények miatt erősen lecsökkent az érdeklődés az énekkari munka iránt, s a korábban nagy létszámmal működő férfikarnak alig maradt néhány tagja.

Az így munkaképtelenné vált, halódó töredék-kórusnak, mintegy süllyedő hajónak a szakmai vezetését vette át 1940-ben Berzáty László volt karnagy egyik fiatal, tehetséges tanítványa, Bakki József, aki a mostoha körülmények dacára is méltó utódja lett a jeles elődöknek.

A háborús évekből nem sok adat maradt a kórus működéséről, ezekben az években csak néhány helyi fellépésről van tudomásunk. Ekkoriban választott a dalkör új vezetőséget, Fazekas Ágostont Koncsik László váltotta föl az elnöki poszton. A háborús események folytán a létszámában erősen megfogyatkozott, működési gyakorlatában majdnem teljesen szünetelő énekkar új életre keltése igen komoly feladatnak bizonyult, ám Bakki József³¹ és Koncsik László fáradozása újra talpra állította az énekkart.

A II. világháborút követően a szovjet befolyás egyre fokozódott, s a „fordulat évében” teljesedett ki. Ez a folyamat jól követhető az egyes körök, egyesületi felszámolásának tükrében. Országszerte először a félkatonai jellegű, vagy nacionalistának bélyegzett és reakciónak minősített egyesületeket szüntették meg. Belügyminiszteri rendelet függesztette fel a Palotásy Dalkör működését is. Ám a dalkör vezetősége mindent elkövetett, hogy megtalálják további működésük lehetséges módját. Az előzmények ismeretében különösen jelentős vállalkozás volt 1946 októberében a nagymúltú Palotásy Dalkör újjászervezése.³² Új alapszabályt állítottak össze, és 1947. március 7-én az alakuló közgyűlés kimondta, hogy „*másfél évi kényszer szünet után az énekkar a demokratikus követelményeknek megfelelően tovább akar működni, ezért az újjáalakuló közgyűlést összehívta.*”³³ Koncsik László elnök bejelentette, hogy a belügyminiszteri leiratra a szükséges iratokat beszerezte, s ennek alapján az egyesület folytathatja munkáját. A dalkör támogatásához, a háború során Kolozsvárra került zászlójuk visszaszerzéséhez,³⁴ a város zenekultúrájának újraélesztéséhez a város akkori vezetősége is segédkezet nyújtott. A Palotásy Dalkör megérdemelte a törődést, mert 1947. május 15-én már szép sikerrel szerepeltek Szolnokon, ahol a kultúrnapok alkalmából számos énekkar lépett fel.

²⁹ Közgyűlési és választmányi ülési jegyzőkönyv 1936. júl. 29.

³⁰ A dalostalálkozó eredményéről eddigi tudomásunk szerint nem maradt fenn adat.

³¹ Bakki József (*Jászberény, 1912-†Jászberény, 1967) Nemcsak mint karnagy volt igazán nagy zenei egyéniség, de munkásságának gyümölcse a jászberényi önálló állami zeneiskola és a zenei tagozatú általános iskola létrehozása is.

³² Jászkürt 1946. okt. 19., 2.

³³ Közgyűlési jegyzőkönyv 1947. márc. 7.

³⁴ Jászkürt 1947. jan. 11., 2.

A sajtó véleménye szerint a szolnoki kórus „nem tudott olyan kóruskultúrát jubileumi hangversenyén felmutatni, mint amilyennel a Horváth Ottó egyházkarnagy által vezetett Jászberényi Főtemplom Vegyeskara, vagy a Bakki József vezetésével működő Palotásy Dalkör lepte meg a hallgatóságot.”³⁵ Május 23-án már fővárosi művészek közreműködésével Jászberényben is szép műsort adtak.³⁶ Ettől kezdve munkásságuk - különösen 1948-ban, a centenáriumi ünnepek alatt és után (május hónapban már Budapesten is szerepeltek³⁷) - a népművelésnek, a város zenei életének ismét fontos részévé vált.

Bakki József karnagi működése kezdetén a körülmények miatt, főképpen pedig az országos irányzatnak megfelelően az eddigi férfikart vegyeskarrá szervezte át. Az ilyen módon ismét életre keltett Palotásy Dalkör rövid idő alatt minden eddiginél magasabb színvonalra fejlődött. Az átmeneti szünetelés után a háborút és az újjáépítést követő időkben működési lehetőségei még fokozottabb mértékben bontakoztak ki. Folyamatos tevékenységét számos helyi és országos jellegű rendezvényen való rendszeres részvétele jelzi.

A helyi szereplések és országos dalostalálkozók maradandó élményei, szakmai tanulságai minden esetben hatásos ösztönző erőként jelentkeztek a további énekkari munkában.

A Palotásy Dalkör egyik legkiemelkedőbb teljesítménye és nagyon kedves emléke az 1949-ben Kecskeméten rendezett országos dalostalálkozóhoz fűződik. Ez alkalommal egyebek között Kodály egyik ritkábban hallható művét, a „Norvég lányok” c. kórusművét adta elő a Kórus igen nagy sikerrel, s maga Kodály Zoltán is elismerően nyilatkozott a Palotásy Dalkör munkájáról és itteni produkciójáról.

1950-ben került sor az első névváltoztatásra, a kórus hivatalos neve Jászberényi KIOSZ Palotásy János Dalkör lett. Ekkor az énekkar létszáma 45 fő volt, ebből 22 férfi és 23 nő.³⁸

1956-ban az egri dalostalálkozón is nagy sikerrel szerepelt a Palotásy Kórus. A szereplés után a Forrai Miklós elnöklete mellett működő zenei szakbizottság a következőképpen jellemezte a kórust: „Egységes hangvétel, fegyelmezett, de nem merev, művészi előadás, kitűnő szövegmondás, rendkívül igényes műsor az ereje ennek az együttesnek. Az ötletes összeállítású, tervszerűen Kodály: *Biciniumában csúcsosodó és az élő parlando-rubato módon előadott népdalcsokrok minden elismerést megérdemel. A Kodály: Öregek-je nemcsak dicséretes vállalkozás, hanem nagy művész teljesítmény is volt. A rendkívül kényes Bárdos mű még nem bizonyult elég érettnek. Az együttes munkája minden öntevékeny kórus példaképe lehetne.*”

1960 szeptemberében Paul Robeson, a világhírű néger énekes és békeharcos Jászberénybe látogatott. A szabadtéri színpadon a tiszteletére rendezett díszünnepségen a Palotásy Kórusal együtt énekelte Kern: Néger dalát — felejthetetlen élményt nyújtva ezzel mind a közönség, mind pedig a Palotásy Kórus számára.

1962-ben a kórus fennállásának 100. évfordulóját ünnepelte. Ez alkalomból ünnepi díszhangversenyt rendeztek.

A kórus névadójára emlékezve ekkor leplezték le a zeneiskola udvarán Palotásy János mellszobrát, mely Petri Lajos szobrászművész alkotása.

A karnagy és a több mint hatvan fős énekkar Jászberény zenei életének kiemelkedően fontos szereplőjévé vált. A kórus színvonalas műsoraival emelte a nemzeti és a társadalmi ünnepek fényét, öregbítette a város hírnevét, részt vett a zenei közízlés formálásában és a zenei értékek iránti igényesség kialakításában.

1967. február 8-án 55 éves korában elhunyt a megye zenei életének kiemelkedő egyénisége, Bakki József. A karnagi munka mellett meg kell említenünk, hogy az ő nevéhez fűződik a jászberényi önálló zeneiskola és a zenei tagozatú általános iskola létrehozása. E

³⁵ Tiszavidék 1947. máj. 18.; 1.

³⁶ Jászkürt 1947. máj. 24., 3.

³⁷ Jászkürt 1948. jún. 5., 3.

³⁸ A Jászberényi KIOSZ Palotásy János Dalkör munkaterv 1950. ápr. 20.

tragikus esemény a kórust ismét „hullámvölgybe” sodorta. 16 tagja maradt a híres Palotásy Kórusnak.

Az ugyanebben az évben Szolnokon megrendezésre került országos dalostalálkozón ez a maroknyi ember fergeteges sikert aratott, ami bizonyította lelkesedésüket, közösségi szellemüket. Meg kell említeni, hogy az előbbieken emlegetett „hullámvölgy” csak a létszámra vonatkozott, mert a kórus szakmailag a régi maradt.

Bakki József karnagy halála után többen is pályáztak a kórus vezetésére, többek között Horváth Ottó, a főtemplom kántora, aki szintén aktív tagja volt a kórusnak. Ekkoriban a karnagyot még a városi tanács művelődési osztálya jelölte ki. Mivel Bakki József még halála előtt úgy hagyatkozott, hogy a kórus vezetését lehetőleg valamelyik gyereke vigye tovább, a művelődési osztály választása ifjabb Bakki Józsefre esett, tekintve, hogy neki volt a legmagasabb zenei képesítése, ráadásul a Zeneakadémián tanított.

1972-ben ünnepelte a kórus fennállásának 110. évfordulóját. A nagyszabású rendezvényen a Palotásy Kórus mellett országos hírű kórusok is szerepeltek és tették emlékezetessé ezt az eseményt. Időközben az énekkar megkapta a Magyar Rádiótól a „Kóruspódium” c. műsorban sorozatosan nyújtott kiváló teljesítményéért az emlékplakettet.

1973-ban vette fel az énekkar a Palotásy János Össz-Szövetkezeti Vegyeskar nevet. Ez a kisebb névváltozás a hagyományokat továbbra is őrzi, és a kórus „mecénásai” iránti tiszteletet is kifejezi. Ugyanis 1973 óta támogatták az ipari szövetkezetek - a műszeripari-, a cipőipari-, a ruházati- és az építőipari- - az énekart. Támogatta még a kórust a megyei KISZÖV és országos részről pedig az OKISZ. Természetesen ezek a támogatások elsősorban anyagi jellegűek, ugyanis a legjobb kórus tevékenységét is nagymértékben megsabják a pénzügyi feltételek. Ez szereplésüket korlátozhatja vagy segítheti.

A kórustalálkozókon elért sikerek, az elismerések és a kórus fejlettségi szintje, műsorainak művészi színvonala lehetővé tette 1973-ban a külföldi vendégszereplést is. Ezt megelőzően már 1973 májusában a kórus meghívására Jászberényben vendégszerepelt a Drezdai Pedagógus Szakszervezeti Új Kórusa. A Székely Mihály Zenei Napok alkalmával a vendéglátó kórusal együtt egy egész estét betöltő, a közönségnek is maradandó élményt nyújtó hangversenyt adtak.

1973 nyarán tehát a drezdaiak meghívására először szerepelt az énekkar külföldön. A látogatás egy hete alatt két jelentős hangversenyre került sor, Bad Schandauban és Pilnitzben. A drezdai napilapok elismeréssel írtak a hangversenyéről, kiemelve a magasfokú technikai tudást, az egészséges hangzást és a művészi előadást.

1973-ban minősült először az énekkar, aranykoszorús fokozatot ért el.

A Palotásy énekkar kapcsolatba lépett Szolnok megye testvérvárosa, Tallinn Politechnikai Főiskolájának kórusával. Először a Tallinni énekkar látogatott el Magyarországra. Nagysikerű szereplésük 1975-ben a Székely Mihály Zenei Napokon volt. Még ebben az évben, 1975 októberében viszonzta a látogatást az énekkar.

1975-ben ifj. Bakki József a fővároshoz kötődő elfoglaltsága miatt kénytelen volt lemondani a kórus vezetéséről, így helyébe testvére, a szintén zenetanár Bakki Katalin lépett a dobogóra. Jelenleg is Bedőné Bakki Katalin vezetése alatt működik az énekkar.

A kórus másodszori minősítő hangversenye is ebben az évben volt. Az eredmény: fesztivál fokozat, ami híven tükrözi azt a színvonalat, amely megközelítette a hivatásos énekkarok szintjét énektechnikában, pontos, kifejező művészi átélésben.

1977 októberében a Palotásy Kórus Krakkóba utazott vendégszereplésre, a krakkói Hejnal Kórus meghívására. Itt sajnálatos esemény történt, ugyanis Bakki Katalin karnagyot közvetlenül a megérkezés után kórházba kellett vinni. Ekkor mutatkozott meg a kórus közösségi szelleme. Teljesítették a feladatukat. Igaz, nagyobb izgalommal mint más esetekben, de annál nagyobb lelkesedéssel énekeltek végig műsorukat egy kórustag - azóta másodkarnagy - Husznay Mária vezetésével. A siker itt sem maradt el.

1978 decembere is fontos dátum. Ekkor a Budapesti Kamarakórus Napokon szerepelt az énekkar a Zeneakadémián, ahol a karnagy, Bakki Katalin megkapta a karnagyi díjat.

1982-ben ünnepelte a kórus fennállásának 120. évfordulóját. Ezt a jeles napot is sikeres hangversennyel tették emlékezetessé.

Ez az év országos sikereket is hozott az énekkarnak. Elnyerték a Kiváló Együttes címet, majd a Szocialista Kultúráért kitüntetését. Még ugyanebben az évben a vegyeskar Jászberény zenei életében betöltött szerepéért, a kóruskultúra fejlesztéséért, példamutató munkájáért megkapta a Szolnok megyei tanács Művészeti díja plakettet és oklevelet, melyet a karnagy Bedőné Bakki Katalin vett át.³⁹

1984-ben ismét minősült a kórus. Az énekkar történetében most sikerült először a legmagasabb elismerést elérniük, a Hangversenykórus minősítést.

1985-ben a sok sikeres szereplés és országos elismerés után ismét külföldre utazhatott az énekkar. Jambol város Gusla kórusának meghívására utazhatott a Palotásy Kórus egy hétre Bulgáriába. Igényesen összeállított műsoruk megerősítette a magyar zenekultúra hírét Bulgáriában is.

1986-ban a Palotásy Kórus ismét elnyerte a Kiváló Együttes címet. Ez is bizonyítja, hogy évről-évre nagy lelkesedéssel, sok munkával és időnként áldozatvállalással igyekeznek megtartani az énekkar jó hírét, hagyományait, és szolgálni a magyar zenekultúra szép és nemes ügyét.

1987. február 28-án nagy megtiszteltetés érte az énekkart. A Magyar Rádió Kóruspódium című műsorának nyilvános hangversenyén szerepelhetett az ország legjobb énekkarai között.

Az 1987-es év valószínűleg felejthetetlen marad a kórustagok számára, ugyanis május 31-én Finnországba, Tamperébe utaztak egy nemzetközi kórusfesztiválra. A finnek „rokoni” szeretettel fogadták az énekkar tagjait, és rövid idő alatt igyekeztek országuk szépségeit is megmutatni nekik.

Tamperében a nemzetközi kórusfesztiválon a Palotásy Kórus nagy sikert aratott, a nemzetközi zsűri elismerően nyilatkozott szereplésükről. Ezt bizonyítja az Aranydiploma, amit ezen az versenyen nyertek.⁴⁰

1987 eseményekben gazdag év volt. Ez év novemberében Karai József Erkel- és SZOT-díjas zeneszerző 60. születésnapja alkalmából a város szerzői estet rendezett. Ezen nagy sikerrel szerepelt a Palotásy Szövetkezeti Vegyeskar is. Itt mutatták be a szerző Tiszai tájak című művét, amit Karai József ennek az énekkarnak írt.

1987 decemberében ünnepelte az énekkar fennállásának 125. évfordulóját. Egy egész estét betöltő díszhangversennyel emlékezett meg a kórus erről a nevezetes eseményről. Az ünnepi eseményen megjelentek az országos és a megyei zenei élet jeles személyiségei. Képviseletették magukat további sok sikert kívánva a drezdai és a tamperei énekkar vezetői is. A város kórusai - Vasas Munkásénekkar, ÁFÉSZ Vegyeskara, Lehel Vezér Gimnázium Kórusa, a Tanítóképző Főiskola Nőikara - ezen alkalomból emlékszalagot kötöttek a Palotásy Kórus zászlójára.

A magyar kórusmozgalomban betöltött folyamatos magas színvonalú tevékenységéért a „Szocialista Kultúráért” kitüntetését adományozták a kórusnak és Bedőné Bakki Katalinnak, Thormanné Husznay Mária miniszteri dícséretet kapott.

A 125 éves jubileum után a kórus több külföldi meghívásnak is eleget tett. 1989-ben Görögországban Kardista városában rendeztek nemzetközi énekkari fesztivált. Az örök napfény hazájában a Palotásy Kórus szép sikert aratott a néhány profi énekessel versenyző csoport között. Itt természetesen görög nyelven is énekelni kellett, ami elég nehéz a mi nyelvjárásunknak.

1989-ben ismét minősült a kórus, ezúttal a Fesztiválkórus minősítést sikerült elérni.⁴¹

³⁹ Szolnok Megyei Néplap 1982. nov. 7., 4.

⁴⁰ KÓTA 1987. 9;

1990-ben Thormanné Husznay Mária másodkarnagyot Déryné- emlékéremmel tüntették ki. Kitüntetésével tizenhét munkás esztendő nyerte el jutalmát.⁴²

A finn énekkarral olyan szoros, barátivá vált a kapcsolat, hogy 1991-ben ismét eljutottak Tamperébe. Most is – mint ahogy 1987-ben – nemzetközi fesztiválra hívták meg a Palotásy Kórust, ahol a nagyon nívós mezőnyben ezüst minősítést szereztek.

1992-ben Piccardia megye meghívására 10 napot töltöttek Franciaországban, ahol négy hangverseny keretében sikerült a magyar kórusművek gyöngyszemeit felsorakoztatniuk. A 4 hangverseny mellett lehetőség volt az ország e részének jobb megismerésére és egy újabb baráti kapcsolat kiépítésére is.⁴³

1992. december 12-én, a 130 éves jubileum alkalmából rendezett hangversenyükön kicsiny, de annál lelkesebb közönség vastappsal köszöntötte őket. Itt vehetett át a kórus nevében a két karnagy a város elismerését, a Pro Urbe Jászberény-díjat.⁴⁴

1994. április 17-én nagy sikerrel szerepelt a kórus Budapesten, a Zeneakadémia Liszt Ferenc Kamaratermében, ahol a Bárdos Lajos Zenei Hetek keretében lépett fel, legnagyobb sikere Mozart: C-dur miséjének volt, melyből a Kyrie, a Sanctus és az Agnus Dei tételt adták elő. Szólisták voltak: Virágné Hamar Nóra, Horti Zsuzsanna, Bartókné Gruttó Gabriella, Virág László és Lipták Zoltán. Zongorán kísért Jankura Miklós, vezényelt Bedőné Bakki Katalin.⁴⁵

Még ugyanebben az évben Bedőné Bakki Katalin karnagy vezetésével a spanyolországi Torre Vieja városába utazott a Palotásy János Vegyeskar, hogy az ottani, 40. alkalommal megrendezésre kerülő nagyszabású nemzetközi kórusversenyen részt vegyen.⁴⁶

Hatalmas sikert könyvelhetett el a kórus 1995. július 29-én, a Jászok Világtalálkozójának megnyitónapján Beethoven IX. szimfóniájával, amelyet a Jászvári ÁFÉSZ Székely Mihály Kórusával és a Szolnoki Szimfonikus Zenekarral együtt adtak elő a főtemplomban. „Amikor lehanyaglott a karnagy kezében a pálca, a hallgatók szünni nem akaró tapssal köszönték meg Gál Tamásnak, a zenekarnak, Csavlek Etelka, Németh Judit, B. Nagy János, Kovács Kolos szólistáknak, valamint a Palotásy János Vegyeskarnak és a Jászvári ÁFÉSZ Székely Mihály Kórusának az élményt.”⁴⁷

1999-ben Törökbálinton megalakult a Seprődi János Kóruszövetség⁴⁸ Magyarországi Egyesülete, melynek alapítói között van a Palotásy János Vegyeskar is. A Seprődi János Kóruszövetség működéséhez kapcsolható a Millennium tiszteletére 2000. máj. 28-án Szentesen megrendezett VIII. Egyházzenei Találkozó, melyen a Kárpát-medence kórusai vettek részt, a Palotásy kórus Bárdos-, Halmos-, Liszt-, Szokolay- és Kodály-művekkel lépett fel. A kóruszövetség több nagy összkáros hangversenyt is rendezett már Magyarországon (Törökbálinton, Debrecenben), ugyancsak az ő szervezésükben került sor a Zeneakadémián 2001. október 28-án megtartott hangversenyre, amelyen a Palotásy kórus is részt vett Zwini Károly F-dúr miséjével.

Az idők folyamán a kórus összetétele folyamatosan átalakult. Az énekkar magját a régi „törzscsapat” alkotja, de a fiatal generáció is békésen megfér mellettük. Munkájukat két karnagy, Bedőné Bakki Katalin és Thormanné Husznay Mária irányítja. A szervezési munkát az 5 tagú vezetőség segíti.

---

⁴¹ Jászkürt 1989. dec.; 8.

⁴² Jászkürt 1990. okt.; 2.

⁴³ Jászkürt 1992. dec. 19.; 9.

⁴⁴ Új Néplap 1992. dec. 16.; 7.

⁴⁵ Jászkürt 1994. máj. 6.; 13.

⁴⁶ Jászkürt 1994. júl. 30.; 4.

⁴⁷ Jászkürt 1995. aug. 5.; 10.

⁴⁸ A Seprődi János Kóruszövetség egyesületi formában működő nemzetközi szakmai, amely a Kárpát-medence kórusainak és zenekarainak tevékenységét fogja össze. Folytatója az 1867-ben Aradon megalakult Országos Daláregyletnek, amely a XIX. században összefogta a térség dalköreit.

A 140 éves kórus Jászberény szellemi értékeinek egyike. Kívánjuk, hogy őrizték hagyományait, öregbítsék a város zenei hírnevét itthon és a határainkon túl is, egyre bővülő repertoárjuk bemutatásával.